

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2020-21
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΕΜΠΤΗ, 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90΄ λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.
3. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για σχήματα, πίνακες, διαγράμματα κ.λπ.
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(μονάδες 20)

(α) ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἑμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 1-2

(β) περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειίας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἑμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 11

1. Να μεταφράσετε τα πιο πάνω αποσπάσματα από τον λόγο του Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου σε ὀρθό νεοελληνικό λόγο.

(μονάδες 20)

II. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

(μονάδες 5)

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 8

(μονάδες 5)

III. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(μονάδες 15)

Κάποιος Αθηναίος πολίτης, ο οποίος κατηγορείται ότι συνεργάστηκε με το καθεστώς των Τριάκοντα, υπερασπίζεται τον εαυτό του διακηρύσσοντας τα γνήσια δημοκρατικά του πιστεύω.

Οὔκουν χαλεπὸν γινῶναι, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ περὶ πολιτείας εἰσὶν αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδίᾳ συμφερόντων ἐκάστω. Ὑμᾶς οὖν χρῆ ἐκ τούτων δοκιμάζειν τοὺς πολίτας, σκοποῦντας μὲν ὅπως ἦσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πεπολιτευμένοι, ζητοῦντας δὲ εἴ τις αὐτοῖς ἐγίγνετο ὠφέλεια τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων· οὕτως γὰρ ἂν δικαιωτάτην τὴν κρίσιν περὶ αὐτῶν ποιήσθε.

Λυσίου Δήμου καταλύσεως ἀπολογία 10

Λεξιλόγιο:

Οὔκουν: Λοιπὸν δὲν

σκοποῦντας (σκοπέω -ῶ): εξετάζοντας

τὰ πράγματα μεταπίπτει: μεταβάλλεται το πολίτευμα

1. Να μεταφράσετε το πιο πάνω αδιδακτο κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

(μονάδες 15)

IV. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

(μονάδες 15)

IV.1. ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

(μονάδες 10)

1. Για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις να σχηματίσετε ό,τι σας ζητείται στα Νέα Ελληνικά:

(α) *ἡγοῦμαι:* παράγωγο ουσιαστικό

(β) *ἀναγκάζωσιν:* παράγωγο επίθετο

(γ) *εἶναι:* σύνθετο ουσιαστικό

(δ) *τυγχάνει:* σύνθετο επίθετο

(μονάδες 4)

2. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα **συνθετικά** τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά.

(α) *διαφόρους*

(β) *λογοποιοῦντας*

(μονάδες 2)

3. Να γράψετε στα Αρχαία Ελληνικά **ένα (1) αντώνυμο** (μονολεκτικά) για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις, διατηρώντας τον γραμματικό τους τύπο.

(α) *ἀδίκως*

(β) *μεγίστων*

(γ) *κακῶς*

(δ) *νεωτέρων*

(μονάδες 4)

IV.2. ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(μονάδες 5)

1. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά από **ένα (1) απλό** και από **ένα (1) σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** για καθέναν από τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους:

(α) *γνῶναι*

(β) *ποιῶσθε*

(μονάδες 4)

2. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από το ρήμα *ἐγίγνετο*.

ἐγίγνετο: συγγνώμη, συγγενής, συνεπής

(μονάδα 1)

V. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

(μονάδες 30)

V.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

(μονάδες 15)

1. Να αναγνωρίσετε **συντακτικῶς** τους πιο κάτω υπογραμμισμένους όρους.

(α) *ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους*

(β) *καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος*

(γ) *καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι*

(δ) *ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἦ πότους*

(ε) *καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἔμοῦ λογοποιοῦντας*

(μονάδες 7)

2. *ὥστ' ἐλπίζω [...] μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι*

Να αναγνωρίσετε την πιο πάνω υπογραμμισμένη δευτερεύουσα πρόταση του κειμένου (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

(μονάδες 2)

3. (α) ἡγοῦμαι

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική και ευκτική έγκλιση του **Ενεστώτα** στην ίδια φωνή.

(β) πιστεύω

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική έγκλιση του Παρατατικού και του Παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(γ) ὄψεσθε

Να γράψετε το απαρέμφατο και το β' πρόσωπο ενικού στην προστακτική έγκλιση στον Αόριστο β' της ενεργητικής φωνής.

(μονάδες 6)

V.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(μονάδες 15)

1. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

(α) ὧ ἄνδρες δικασταί

(β) τῶν συμφερόντων

(γ) ἐκάστω

(δ) τούτων

(ε) τῇ δημοκρατίᾳ

(στ) δικαιοσύνην

(ζ) τὴν κρίσιν

(μονάδες 4)

2. πεπολιτευμένοι

Να αναγνωρίσετε **γραμματικά** (πτῶση, αριθμός, γένος, μέρος του λόγου, χρόνος, φωνή) τον ρηματικό τύπο και να γράψετε το **ρήμα** από το οποίο προέρχεται.

(μονάδες 2)

3. (α) δοκιμάζειν

Να γράψετε τον **ίδιο τύπο** στον **Μέλλοντα** και στον **Αόριστο** στην ίδια φωνή.

(β) ἦσαν

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική και ευκτική έγκλιση του **Ενεστώτα**.

(μονάδες 4)

4. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον **ίδιο γραμματικό τύπο**. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

(α) *χαλεπόν*

(β) *δικαιοσύνην*

(μονάδες 2)

5. Να μεταφέρετε την πιο κάτω περίοδο στα **Αρχαία Ελληνικά**.

Εγώ είμαι πιο δίκαιος από τους Τριάκοντα και έγινα αίτιος των πιο μεγάλων καλών για τους πολίτες μας.

(μονάδες 3)

ΜΕΡΟΣ Β΄ : ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (μονάδες 15)

I. Λυσίου 'Υπὲρ Μαντιθέου

1. Στο *Προσίμιον* ο ομιλητής επιδιώκει να κερδίσει την εύνοια των δικαστών. Να τεκμηριώσετε την άποψη αυτή, αναφέροντας **δύο (2)** στοιχεία από το πρώτο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (Λυσίου 'Υπὲρ Μαντιθέου 1-2).

(μονάδες 4)

2. Το δεύτερο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (Λυσίου 'Υπὲρ Μαντιθέου 11) ανήκει στο μέρος του ρητορικού λόγου το οποίο καλείται *Πίστις*. Να εξηγήσετε:

α. Τι επιδιώκει, γενικά, ένας ρήτορας στην *Πίστιν*.

β. Έναν **(1) ρητορικό τρόπο** που χρησιμοποιεί στη συγκεκριμένη παράγραφο ο Λυσίας, προκειμένου να επιτύχει τον στόχο του.

(μονάδες 4)

II. Σοφοκλέους Οιδίπους Τύραννος

1. Να καταγράψετε **δύο (2)** από τις **καινοτομίες** που επέφερε ο Σοφοκλής στη δραματική τέχνη.

(μονάδες 2)

2. **Απόσπασμα:** Σοφοκλέους *Οιδίπους Τύραννος*, στ. 177-196

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Μ' απ' αρχής όλ' αυτά ξανά στο φως
εγώ θα βγάλω' και παράξια ο Φοίβος,
άξια και συ παίρνει' αυτή την έγνοια
για το νεκρό' ώστε, καθώς είναι δίκιο,

180

και μένα σύμμαχό σας θα με δείτε,
για να εκδικήσω και τη χώρα τούτη
και το θεό μαζί· γιατί όχι γι' άλλους
μακρινούς φίλους, μα για με τον ίδιο
θα βγάλω αυτό το μίασμ' απ' τη μέση· 185
γιατί όποιος ήταν που σκότωσε εκείνον
μπορεί ίσως να θελήσει μ' όμοιο χέρι
να εκδικηθεί και μένα· ώστε βοηθώντας
εκείνον ωφελώ τον εαυτό μου.
Μα εσείς τώρα, παιδιά μου, σηκωθείτε 190
αυτού από τα σκαλιά, και τα κλαδιά σας
της ικεσίας πάρετε· κι ας πάει
κάποιος να κράξει εδώ το λαό της Θήβας
σε σύναξη· γιατί' όλα εγώ θα κάμω,
κι ή θα φανώ με του θεού τη χάρη 195
αν θα πετύχω, ή αν θα πάω χαμένος.

(α) Ο Οιδίπους παρουσιάζεται εξαιρετικά φιλόδημος. Να εξηγήσετε και να τεκμηριώσετε τον χαρακτηρισμό αυτό με **δύο (2)** συγκεκριμένες αναφορές από το πιο πάνω απόσπασμα.

(μονάδες 2)

(β) Να προσδιορίσετε τον όρο **τραγική ειρωνεία** και να εξηγήσετε **μία (1)** περίπτωση τραγικής ειρωνείας που εντοπίζετε στο πιο πάνω απόσπασμα.

(μονάδες 3)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ